

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης

Τομέας Διοικητικής Επιστήμης

ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Π.Μ.Σ. "Κράτος και Δημόσια Πολιτική"

Επιμέλεια:

Αντώνης Μακρυδημήτρης

Ιωάννης Υφαντόπουλος

N.K. Χλέπας

Αθήνα 2006

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Δίκαιο & Οικονομία

Π. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ

Η Κοινοτική Οδηγία 2003/98/ΕΚ για την περαιτέρω χρήση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα

*Η διαδικασία διαβούλευσης και τα αποτελέσματά της για τη διαμόρφωση του
κειμένου Πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής*

Ελένη Κατραμάδου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία αναφέρεται στην Κοινοτική Οδηγία για την περαιτέρω χρήση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα (Public Sector Information). Συγκεκριμένα εξετάζει την διαδικασία που προηγήθηκε μέχρι την κατάθεση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του τελικού κειμένου Πρότασης για Οδηγία προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 5 Ιουνίου 2002. Παράλληλα περιλαμβάνει μία ιστορική αναδρομή των προσπαθειών που εκδηλώθηκαν σε κοινοτικό επίπεδο σχετικά με το ζήτημα της περαιτέρω χρήσης της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα.

Το παραπάνω θέμα παρουσιάζει διπλό ενδιαφέρον: α) για πρώτη φορά η ευρωπαϊκή νομοθεσία εμπλουτίζεται με ρυθμίσεις σχετικές με την περαιτέρω χρήση και την εμπορική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Έτσι το κανονιστικό δίπτυχο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα πρόσβασης στα δημόσια έγγραφα συμπληρώνεται από μία τρίτη διάσταση, εκείνη της οικονομικής αξίας της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα, και β) μέσω αυτής της ρύθμισης εγείρεται ξανά το ζήτημα των ορίων της απελευθέρωσης των δημόσιων πόρων σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς, του ρόλου του Κράτους και των δημόσιων πολιτικών που θα πρέπει να υιοθετηθούν.

Το πρώτο μέρος της εργασίας κινείται θεματικά σε τρεις άξονες. Στην πρώτη θεματική ενότητα γίνεται μία απόπειρα θεωρητικής προσέγγισης και διαχρονικής παρουσίασης της σχέσης του Κράτους με την δημόσια Πληροφορία, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά τον δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τόσο σε διοικητικό όσο και σε νομοθετικό επίπεδο. Στην δεύτερη θεματική ενότητα αναπτύσσεται η εξέλιξη του διοικητικού δικαίου σε σχέση με την Πληροφορία του δημόσιου τομέα (δικαίωμα πρόσβασης, προστασία προσωπικών δεδομένων, περαιτέρω χρήση). Στην τρίτη, τέλος, θεματική ενότητα παρουσιάζεται το μοντέλο των Ηνωμένων Πολιτειών σε σχέση με τις πληροφοριακές ευθύνες του Κράτους και τις αντίστοιχες δημόσιες πολιτικές. Στο πλαίσιο αυτό προβάλλεται η οικονομική διάσταση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα μέσω των δημόσιων πολιτικών που εφαρμόζονται στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας περιλαμβάνει τα κοινοτικά κείμενα που αφορούν στην εμπορική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Κρίθηκε σκόπιμη και αναγκαία η συνοπτική και κατά χρονολογική σειρά παρουσίαση των σχετικών κειμένων

-το πρώτο κείμενο δημοσιεύθηκε το 1989 και το τελευταίο με την μορφή πρότασης για Οδηγία το 2002.

Το τρίτο μέρος της εργασίας παρουσιάζει τα αποτελέσματα της ηλεκτρονικής διαβούλευσης που οργανώθηκε από την Γενική Διεύθυνση της Κοινωνίας της Πληροφορίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την υιοθέτηση ενός νομικού μέσου για την εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ακολουθεί κωδικοποίηση των κυριότερων ενστάσεων των οργανισμών στο προτεινόμενο σχέδιο νομικού μέσου. Τέλος, επισημαίνονται οι τελικές θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι προσθήκες και οι βελτιώσεις που ενσωματώθηκαν στην Πρόταση για Οδηγία της 5^{ης} Ιουνίου 2002, κυρίως, ως προς τα ζητήματα που είχαν προκαλέσει τις αντιρρήσεις των οργανισμών.

ΜΕΡΟΣ Α'

Κράτος και πληροφορία¹

Ι. Το Κράτος ως Πληροφοριακή Μηχανή

Η σύγχρονη σκέψη σχετικά με τον πληροφοριακό ρόλο του κράτους, κατά την περίοδο μετά την λήξη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, διακρίνεται σε δύο χρονικές περιόδους: κατά την πρώτη περίοδο που εκτείνεται μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970 η διοίκηση των δεδομένων του δημόσιου τομέα αποτελεί αντικείμενο κυβερνητικής δράσης και συνδέεται με την εκπόνηση δημόσιων πολιτικών. Κατά την δεύτερη περίοδο που εκτείνεται από την δεκαετία του 1980 μέχρι σήμερα, μεταβάλλεται ο τρόπος εκπόνησης των δημόσιων πολιτικών για τα πληροφοριακά δεδομένα του κράτους. Στο εξής οι πολιτικές αυτές δεν προκύπτουν ως αποτέλεσμα της κυβερνητικής δράσης, αλλά διαμορφώνονται μέσα από τον δημόσιο διάλογο (διαβούλευση), ο οποίος συνιστά μία διαιτησία των αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων.

Η ιδέα μίας πολιτικής για την Πληροφορία (information policy) εμφανίστηκε στις Η.Π.Α., στα τέλη της δεκαετίας του 1950 και συνδέεται με την έναρξη υλοποίησης μεγάλων τεχνολογικών προγραμμάτων. Η πολιτική αυτή επιβλήθηκε από τον τεχνολογικό ανταγωνισμό μεταξύ Η.Π.Α. και Ε.Σ.Σ.Δ. και συνδέεται με την δημιουργία αυτοματοποιημένων συστημάτων τεκμηρίωσης της επιστημονικής Πληροφορίας. Με ανάλογο τρόπο δραστηριοποιήθηκε και η Ευρώπη, δέκα χρόνια αργότερα: η απειλή μιας εξάρτησης απέναντι στα αυτοματοποιημένα πληροφοριακά συστήματα των Η.Π.Α. έδωσε την αφορμή υλοποίησης ανάλογων έργων.

Κατά την δεκαετία του 1970, μία σειρά μελετών² προσελκύουν την προσοχή, σχετικά

¹ Το πρώτο μέρος της εργασίας στηρίχθηκε στα άρθρα των : *Maurice Ronai*, L'Etat comme machine informationnelle, *Revue Française d'Administration Publique*, 72, Oct-Dec 1994, p. 571-580. *Herbert Burkert*, L'information du Secteur Public: Le Secret, la Transparence et le Commerce, *Revue Française d'Administration Publique*, 72, Oct-Dec 1994, p.580-591 και *Robert Gellman*, Les trois piliers de la politique de diffusion de l'information publique aux Etats-Unis, *Revue Française d'Administration Publique*, 72, Oct-Dec 1994, p. 593-602.

² «Σχέδιο για μία Κοινωνία της Πληροφορίας» (Plan for an Information Society), που προετοιμάστηκε από το Japan Computer Usage Development Institute, Jacudi: η έκθεση «Εθνική Πολιτική της

με τις επιδράσεις που ασκούν οι βιομηχανίες της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιακών οργανισμών, στην οικονομία, την απασχόληση και τις δημόσιες ελευθερίες. Πρόκειται για μελέτες που σχεδιάζουν την μετάβαση από την βιομηχανική στην πληροφοριακή κοινωνία, προϋπόθεση της οποίας ήταν η ενίσχυση των εθνικών βιομηχανιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών και η επεξεργασία ενός νομικού πλαισίου για την νέα οικονομία της Πληροφορίας. Στο πλαίσιο αυτό οι παραπάνω μελέτες συνέβαλαν στη διαμόρφωση των δημόσιων πολιτικών για την Πληροφορία του δημόσιου τομέα.

Κατά την δεκαετία του 1980 και 1990 οι δημόσιες πολιτικές για την Πληροφορία διαμορφώνονται από τον δημόσιο διάλογο (διαβούλευση). Ο διάλογος αυτός εκδηλώνεται σε δύο πεδία: το πρώτο αφορά στην ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών και στην εξυπηρέτηση του πολίτη. Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών τροποποιεί ριζικά τόσο τις σχέσεις μεταξύ των δημόσιων διοικήσεων όσο και τις σχέσεις μεταξύ κράτους-πολίτη. Τα παραπάνω έθεσαν σε αμφισβήτηση τον κλασικό διοικητικό μηχανισμό και διαμόρφωσαν νέους άξονες διοικητικής μεταρρύθμισης. Στο πλαίσιο αυτό αναδείχθηκαν οι πληροφοριακές ευθύνες του κράτους που πρέπει να ενταχθούν σε μία δημόσια πολιτική και αφορούν :

- στην απλοποίηση των σχέσεων διοίκησης-διοικούμενων,
- στην διασύνδεση των πληροφοριών διοικητικής προέλευσης και στην ανάπτυξη των διοικητικών βάσεων δεδομένων

Το δεύτερο πεδίο δημόσιου διαλόγου αφορά στην οικονομική αξία που έχουν τα πληροφοριακά δεδομένα του κράτους για τον ιδιωτικό τομέα. Εκδηλώνεται αρχικά στις Η.Π.Α. με την δημιουργία ομάδων πίεσης (lobbies), που επιδιώκουν να αποσπάσουν πληροφοριακούς πόρους του κράτους, χωρίς κόστος³. Στις παραπάνω ομάδες πίεσης συμμετείχαν εταιρείες του ιδιωτικού τομέα, των οποίων κύρια δραστηριότητα ήταν η εμπορία επαγγελματικών πληροφοριών (πληροφορίες χρηματο-οικονομικές και marketing, νομική και επαγγελματική τεκμηρίωση).

Πληροφορίας» (National Information Policy) που προετοιμάστηκε από τον Nelson Rockefeller η έκθεση Nora-Minc για την πληροφοριακή οργάνωση της κοινωνίας.

³ Το 1979, συγκροτήθηκε μία ομάδα εργασίας υπό την αιγίδα της Εθνικής Επιτροπής Βιβλιοθηκών και Υπηρεσιών Πληροφόρησης (NCLIS-National Commission on Libraries and Information Services) για να μελετήσει την αλληλεπίδραση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, στην παροχή πληροφοριακών υπηρεσιών. Το πόρισμα της Επιτροπής κατέληγε με τη διαπίστωση ότι «η διάδοση πληροφοριών δημόσιας προέλευσης πρέπει να θεωρείται ως μία προτεραιότητα, ιδιαίτερα με την μεαολάβηση του ιδιωτικού τομέα (...), η επένδυση του ιδιωτικού τομέα πρέπει να ενθαρρύνεται και όχι να αποθαρρύνεται, και κατά συνέπεια, είναι προτιμότερο να ανατρέχει κανείς σε ιδιώτες διανομείς παρά να δημιουργεί νέες ομοσπονδιακές υπηρεσίες» (...) η διοίκηση δεν θα έπρεπε να ασχολείται με τις εμπορικές δραστηριότητες πώλησης των πληροφοριών, εκτός αν υπάρχει ένα σοβαρό κίνητρο για να το κάνει και με την επιφύλαξη ότι θα καθοριστούν διαδικασίες για να αξιολογηθεί η ισχύς αυτού του κινήτρου».

II. Διοικητικό δίκαιο και Πληροφορία: Πρόσβαση, προστασία προσωπικών δεδομένων και περαιτέρω χρήση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα

Πρόσβαση: Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ο δημόσιος τομέας τηρεί και χρησιμοποιεί την διοικητική Πληροφορία αμφισβητήθηκαν σοβαρά μετά το 1945. Το νέο διεθνές περιβάλλον επιζητεί την ελευθερία της έκφρασης και του τύπου. Οι ελευθερίες αυτές επέβαλαν την πρόσβαση στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα. Σε αυτό το πλαίσιο το διοικητικό απόρρητο έγινε στόχος κριτικής. Οι σκανδιναβικές χώρες (η Φινλανδία αρχικά και στη συνέχεια η Νορβηγία και η Δανία) εξέτασαν και τελικά υιοθέτησαν νόμους σχετικά με την πρόσβαση στην Πληροφορία, ακολουθώντας έτσι το παράδειγμα της Σουηδίας⁴ όπου, από πολύ νωρίς, μέσα σε ένα ιδιαίτερο ιστορικό πλαίσιο, είχε εμπεδωθεί η αντίληψη της πρόσβασης στην διοικητική Πληροφορία. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ωστόσο, χρειάστηκε να περάσουν είκοσι χρόνια μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο για να τροποποιηθεί η νομοθεσία με την εισαγωγή ευνοϊκών διατάξεων για την ελεύθερη πρόσβαση στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα (Freedom of Information Act). Τα κοινά στοιχεία αυτών των νόμων για την πρόσβαση στην Πληροφορία είναι:

- η καθιέρωση της αρχής ενός δικαιώματος γενικής πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα:
- η διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου αριθμού εξαιρέσεων σε αυτή την αρχή, με στόχο:
 - α) την προστασία της διαδικασίας λήψης αποφάσεων (όπως, για παράδειγμα, η απόρριψη πρόσβασης στα έγγραφα που δεν παρουσιάζονται υπό την οριστική τους μορφή), β) την προστασία των δημόσιων συμφερόντων (εσωτερική και εξωτερική ασφάλεια, διεθνείς σχέσεις), και γ) την προστασία των ατομικών συμφερόντων (ιδιωτική ζωή, εμπορικό απόρρητο).

Προστασία προσωπικών δεδομένων: Οι νομικές ρυθμίσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων επιβλήθηκαν από τις νέες τεχνολογίες των πληροφοριών και επικοινωνιών. Πιο συγκεκριμένα, οι νόμοι για την προστασία των δεδομένων εντάσσουν τα προσωπικά δεδομένα σε ένα πλαίσιο κανόνων που διέπουν: α) τον τρόπο συλλογής τους, β) τις διαδικασίες ενημέρωσης των ενδιαφερομένων και γ) την οργάνωσή τους.

- Η πρώτη κατηγορία κανόνων αφορά: α) στην συγκέντρωση των δεδομένων με καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς, β) στην ακρίβεια των δεδομένων και στην συλλογή τους ανάλογα με τον σκοπό της επεξεργασίας τους και γ) στην ασφάλειά τους.

- Οι διαδικαστικές εγγυήσεις αναφέρονται στην υποχρέωση ενημέρωσης του ενδιαφερόμενου πολίτη, στην δήλωση της επεξεργασίας στην Αρχή που έχει τεθεί επικεφαλής της προστασίας των δεδομένων και στην οργάνωση του δικαιώματος πρόσβασης των ενδιαφερομένων.

- Η οργάνωση, τέλος, υλοποιείται με την καθιέρωση ανεξάρτητων Αρχών που έχουν εξουσία εποπτείας, ελέγχου και απόφασης.

Η περαιτέρω χρήση: Η διαχείριση των πληροφοριακών πόρων του κράτους και η επίλυση των ζητημάτων που προέκυπταν από τη συνεργασία/ανταγωνισμό του με τον ιδιωτικό τομέα δεν ήταν δυνατό να ρυθμιστούν από το παραπάνω νομοθετικό πλαίσιο. Η νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων αναφερόταν σε ειδικές κατηγορίες δεδομένων. Η νομοθεσία για την πρόσβαση είχε εκπονηθεί ώστε να ανταποκρίνεται σε αι-

⁴ Η Σουηδία έχει τον παλαιότερο νόμο για την πρόσβαση στον κόσμο (νόμος για την ελευθερία του τύπου του 1766).

τήματα ατομικής πρόσβασης και δεν είχε εκπονηθεί προκειμένου να καθιερωθούν πολιτικές ενεργής (εντατικής) διάδοσης της Πληροφορίας. Παράλληλα, η επίκληση του δικαιώματος του δημιουργού (πνευματικά δικαιώματα) από τις δημόσιες αρχές έθετε νέα ζητήματα: αυτά τα δικαιώματα μπορούν να τύχουν γενικής εφαρμογής στον δημόσιο τομέα;

Προκειμένου να απαντήσει σε αυτά τα ερωτήματα, το διοικητικό δίκαιο απαιτείται να διαμορφώσει νέες έννοιες, που συνδέονται με την περαιτέρω χρήση και εμπορική αξιοποίηση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Οι εξελίξεις αυτές πιέζουν τις δημόσιες διοικήσεις να επανεξετάσουν τις υποχρεώσεις τους στο θέμα της «παρακράτησης» της Πληροφορίας. Έτσι, βαθμιαία το διοικητικό δίκαιο συνειδητοποιεί αυτό που οι οικονομολόγοι έχουν κατανοήσει από καιρό: η Πληροφορία μπορεί να αποτελέσει ένα εμπόρευμα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

III. Το μοντέλο των Ηνωμένων Πολιτειών

α) Το νομικό πλαίσιο για την πρόσβαση και την περαιτέρω χρήση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα στις Η.Π.Α.

Πολλοί οικονομολόγοι και μελετητές υποστηρίζουν ότι η δημόσια και ιδιωτική αγορά πληροφοριακών προϊόντων και υπηρεσιών είναι πιο ισχυρές και δυναμικές στις Η.Π.Α. από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη χώρα του κόσμου. Αυτό οφείλεται στις πολιτικές που αφορούν στην πρόσβαση και διάδοση της Πληροφορίας που κατέχουν οι ομοσπονδιακές διοικήσεις. Οι παραπάνω πολιτικές στηρίζονται σε τρεις συνταγματικούς και νομοθετικούς πυλώνες. Ο πρώτος αναφέρεται στην πρώτη τροπολογία του Συντάγματος των Ηνωμένων Πολιτειών, ο δεύτερος στον νόμο για την ελευθερία της Πληροφορίας (Freedom of Information Act) και ο τρίτος στον νόμο του 1976 για τα πνευματικά δικαιώματα (copyright). Η κατανόηση των αλληλεπιδράσεων αυτών των τριών πυλώνων είναι απαραίτητη για να αξιολογηθούν οι πολιτικές για την Πληροφορία του δημόσιου τομέα στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η πρώτη τροπολογία του Συντάγματος των Ηνωμένων Πολιτειών⁵: Σύμφωνα με αυτήν, το Κογκρέσο δεν μπορεί να υιοθετήσει έναν νόμο που να περιορίζει την ελευθερία της έκφρασης και του τύπου.

Ο νόμος για την ελευθερία της Πληροφορίας (Freedom of Information Act): Αυτός ο νόμος που ψηφίστηκε το 1966, καθιερώνει μία διαδικασία που επιτρέπει σε κάθε πολίτη να ζητήσει ένα έγγραφο που βρίσκεται στην κατοχή μίας ομοσπονδιακής υπηρεσίας. Ωστόσο δεν είναι όλα τα έγγραφα προσβάσιμα. Προβλέπονται εννέα εξαιρέσεις που επιτρέπουν στην κυβέρνηση να αρνηθεί να δημοσιοποιήσει ένα έγγραφο για να προστατεύσει δημόσια ή ιδιωτικά συμφέροντα. Ο παραπάνω νόμος τροποποιήθηκε το 1996 με τον Ηλεκτρονικό νόμο για την Ελευθερία της Πληροφορίας (Electronic Freedom of Information Act - EFOIA), ο οποίος εγγυάται την πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης με ηλεκτρονικά μέσα.

⁵ Article the Third [Amendment I: Freedom of Religion, Speech, Press, Assembly and Petition]: "Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof, or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances". Congress of the U.S.A., Bill of Rights, New York 4th March 1789, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.constitution.by.net/USA/BillofRights.html>.

Με ορισμένους συμπληρωματικούς νόμους του Freedom of Information Act, καθώς και με έγγραφα πολιτικής όπως η εγκύκλιος Α-130 του Γραφείου Διαχείρισης και Προϋπολογισμού, οι Η.Π.Α. ενθαρρύνουν έντονα τον ιδιωτικό τομέα να εκμεταλλεύεται την Πληροφορία του δημόσιου τομέα για εμπορικούς σκοπούς. Η πιο σημαντική αναφορά σε ζητήματα σχετικά με τον ανταγωνισμό εμφανίζεται στον αναθεωρημένο νόμο για την μείωση των εγγράφων του 1995, ενώ ζητήματα τιμολόγησης ρυθμίζονται με την εγκύκλιο Α-130 του Γραφείου Διαχείρισης και Προϋπολογισμού του 1996.

Ο νόμος για τα πνευματικά δικαιώματα (Copyright): Ο τρίτος πυλώνας της αμερικανικής πολιτικής για την Πληροφορία είναι ο νόμος για τα πνευματικά δικαιώματα (Copyright). Σύμφωνα με αυτόν οι ομοσπονδιακές εκδόσεις δεν μπορούν να απολαύσουν της προστασίας πνευματικών δικαιωμάτων (Copyright)⁶. Πρόκειται για μία θεμελιώδη διαφορά ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και πολλές άλλες χώρες.

β) Η οικονομική διάσταση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα: Η πρακτική των Η.Π.Α. και η σύγκριση με τις ευρωπαϊκές δημόσιες πολιτικές

Σε αυτή την θεματική ενότητα παρουσιάζονται τα μοντέλα δημόσιας πολιτικής και χρηματοδότησης της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα στις Η.Π.Α. και την Ευρώπη μέσα από την επιχειρηματολογία και την κριτική που ασκείται από τους θιασώτες της ελεύθερης και απεριόριστης πρόσβασης στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα λοιπόν με τους υποστηρικτές του μοντέλου των Η.Π.Α., στην Ευρώπη οι υπηρεσίες που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο μεταχειρίζονται την πληροφοριακή τους περιουσία ως ένα προϊόν που χρησιμοποιείται για να αποφέρει βραχυπρόθεσμο εισόδημα. Επιβάλλουν μονοπωλιακό έλεγχο σε ορισμένες κατηγορίες πληροφοριών για να ανακτήσουν το κόστος της συλλογής ή της δημιουργίας τους. Τέτοιες ρυθμίσεις τείνουν να αποκλείουν τον ιδιωτικό τομέα από το να αναπτύξει αγορές για την Πληροφορία.

Η αμερικανική προσέγγιση στηρίζεται στο μοντέλο της «ελεύθερης πρόσβασης» (ή οριακής ανάκτησης του κόστους) σύμφωνα με το οποίο το κόστος παροχής της Πληροφορίας δεν περιλαμβάνει το κόστος παραγωγής της. Επιτρέπεται η χρέωση του πρόσθετου οριακού κόστους παροχής δηλ. η αναπαραγωγή και διάδοση της Πληροφορίας. Κατά συνέπεια η Πληροφορία χωρίς περιορισμούς δημιουργεί νέες εταιρείες, νέες θέσεις εργασίας, αυξημένες πωλήσεις, νέα προϊόντα και αύξηση των φορολογικών εσόδων. Οι δημόσιοι φορείς χρηματοδοτούν την συλλογή των δεδομένων τους από τον γενικό προϋπολογισμό όπως προβλέπεται από το Κογκρέσο και το Γραφείο Διαχείρισης και Προϋπολογισμού της Προεδρίας. Παράλληλα η Πληροφορία του δημόσιου τομέα διατίθεται δωρεάν σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες.

Η ευρωπαϊκή προσέγγιση στηρίζεται στο μοντέλο της «ανάκτησης του κόστους» (ή της κρατικής εμπορικής εκμετάλλευσης) σύμφωνα με το οποίο επιδιώκεται η ανάκτηση του κόστους συλλογής, παραγωγής, αναπαραγωγής και διάδοσης της Πληροφορίας στο οποίο προστίθεται ένα ποσοστό απόδοσης της επένδυσης. Τα Υπουργεία Οικονομικών και η νομοθεσία υποχρεώνουν τους δημόσιους φορείς να ανακτήσουν το κόστος άμεσα από τους χρήστες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την περιορισμένη χρήση της Πληροφορίας από όλους τους χρήστες, ενώ το υψηλό κόστος αποθαρρύνει τους δημόσιους φορείς από την συλλογή δεδομένων που προέρχονται από άλλες υπηρεσίες.

⁶ 17 U.S.C. § 105 (1988).

Στο σχε
λα δημόσι
ξύ Η.Π.Α. κ

Κογκρέσο
ΓΔΠ**

Υπηρεσία
πρόσβασης

* Υπηρεσία
** Γραφείο

Το μοντέλο των
περιορισμών
σίας, αυξημένες
αύξηση των φορ
αποδοτούν την
γενικό προϋπο
Κογκρέσο/Γραφ
Πληροφορία του
υπηρεσίες.

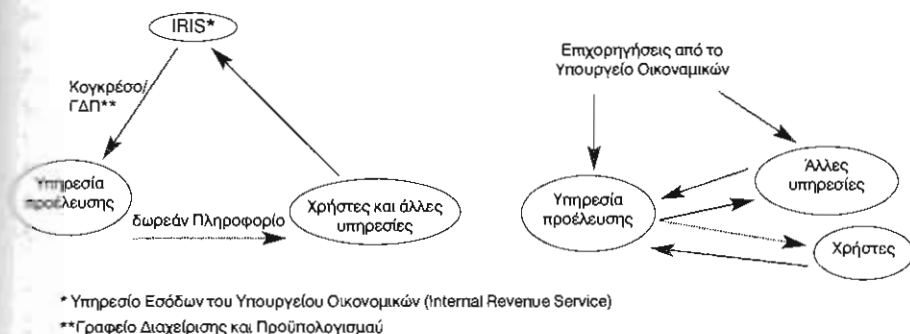
Πηγή: We
their Econo
Administration

Το μοντέ
της αυξανό
μολόγους,
ανέθεσε μία
ρίας του δη
του 2000 α
κού της Πλ
της εμπορ
πολιτικής κ
Πιο συγκ
Πληροφορί

* PIRA Int
Report for the
of East Anglia
8080/weogis/

Στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζονται οι θεμελιώδεις διαφορές στα μοντέ-
λα δημόσιας πολιτικής και χρηματοδότησης της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα μετα-
ξύ Η.Π.Α. και Ευρώπης.

Χρηματοδότηση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα: Ηνωμένες Πολιτείες εναντίον Ευρώπης

Το μοντέλο των Ηνωμένων Πολιτειών: Η Πληροφορία χωρίς περιορισμούς δημιουργεί νέες εταιρείες, νέες θέσεις εργασίας, αυξημένες πωλήσεις και νέα προϊόντα. Αυτό οδηγεί σε αύξηση των φορολογικών εσόδων. Οι δημόσιες υπηρεσίες χρηματοδοτούν την συλλογή δεδομένων τους με χρήματα από τον γενικό προϋπολογισμό όπως προβλέπεται από το Κογκρέσο/Γραφείο Διαχείρισης και Προϋπολογισμού (OMB). Η Πληροφορία του δημόσιου τομέα διατίθεται δωρεάν σε άλλες υπηρεσίες.

Το Ευρωπαϊκό μοντέλο: Τα Υπουργεία Οικονομικών και η νομοθεσία υποχρεώνουν τις δημόσιες υπηρεσίες να ανακτήσουν το κόστος άμεσα από τους χρήστες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την περιορισμένη χρήση και κατ'επέκταση περιορισμένους πόρους για την υπηρεσία της Κυβέρνησης να συλλέγει τα δεδομένα. Ανάγκη για άμεση χρηματοδότηση και μη εξάλειψη των δι-επιδοτήσεων, καθώς άλλες υπηρεσίες μεταφέρουν τα χρήματα των φορολογούμενων στις υπηρεσίες προέλευσης.

Πηγή: Weiss, P. (2002), *Borders in Cyberspace: Conflicting Public Sector Information Policies and their Economic Impacts*. U.S. Department of Commerce/National Oceanic and Atmospheric Administration/National Weather Service. http://www.weather.gov/sp/Borders_report.pdf.

Το μοντέλο ανάκτησης του κόστους αμφισβητήθηκε σε πολλά επίπεδα. Ως συνέπεια της αυξανόμενης αμφισβήτησης του μοντέλου ανάκτησης του κόστους από τους οικονομολόγους, η Γενική Διεύθυνση Κοινωνία της Πληροφορίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέθεσε μία μελέτη στην PIRA International για την *Εμπορική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα στην Ευρώπη*⁷. Η μελέτη η οποία δημοσιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2000 αποτελεί μία πρώτη απόπειρα ποσοτικής απεικόνισης του οικονομικού δυναμικού της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα στην Ευρώπη και αποτύπωσης της έκτασης της εμπορικής της εκμετάλλευσης, ενώ παράλληλα προτείνει πρωτοβουλίες δημόσιας πολιτικής και καλής πρακτικής.

Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη της PIRA διέκρινε ανάμεσα στην κρατική επένδυση στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα («Αξία Επένδυσης») και την προστιθέμενη αξία από

⁷ PIRA International (2000), *Commercial Exploitation of Europe's Public Sector Information*. Final Report for the European Commission, Directorate General for the Information Society, PIRA, University of East Anglia, Knowledge View Ltd., διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ec-gis.org:8080/wecgis/docs/F15363/PIRA.PDF>.

χρήστες στο σύνολο της οικονομίας («Οικονομική Αξία»). Για τον ακριβή υπολογισμό της Οικονομικής Αξίας δεν υπήρχαν επαρκή διαθέσιμα στοιχεία από τους Εθνικούς Λογαριασμούς και έτσι χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν για τις ανάγκες της μελέτης. Η PIRA υπολόγισε ότι η Αξία Επένδυσης της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέρχεται σε 9.5 δισ. Ευρώ τον χρόνο. Η Οικονομική Αξία υπολογίστηκε στα 68 δισ. Ευρώ τον χρόνο. Συγκριτικά, η Αξία Επένδυσης στις Η.Π.Α. είναι 19 δισ. Ευρώ τον χρόνο και η Οικονομική Αξία είναι 750 δισ. Ευρώ τον χρόνο.

Το Οικονομικό δυναμικό της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα στην Ευρώπη και τις Η.Π.Α.

Σε ΕΥΡΩ	Ευρωπαϊκή Ένωση	Η.Π.Α.
Αξία Επένδυσης	9.5 δισ.	19 δισ.
Οικονομική Αξία	68 δισ.	750 δισ.

Πηγή: PIRA International (2000), Commercial Exploitation of Europe's Public Sector Information. Final Report for the European Commission, Directorate General for the Information Society.

Αυτή η αντιπαραβολή δείχνει τις δυνατότητες και τις προκλήσεις για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις τους. Τα συμπεράσματα της μελέτης αυτής θα αποτελέσουν την βάση της επιχειρηματολογίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο κείμενο της Ανακοίνωσης της 23.10.2001 και της πρότασης για Οδηγία της 5.6.2002 τα οποία θα παρουσιάσουμε συνοπτικά στη συνέχεια.

Συμπερασματικά διαπιστώνουμε ότι μολονότι οι νομοθετικές συνθήκες για την πρόσβαση και την εμπορική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα στις Ηνωμένες Πολιτείες είναι ευνοϊκές σε σχέση με όσα ισχύουν στην Ευρώπη, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλοί φραγμοί και αβεβαιότητες⁸. Οι αδυναμίες αυτές αναφέρονται σε ζητήματα που αφορούν α) στον κατακερματισμό του πληροφοριακού υλικού⁹, β) στην έλλειψη συντονισμού, γ) στον προσδιορισμό του οικονομικού αντίκτυπου από την αξιοποίηση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα, δ) στον καθορισμό των ρόλων και ευθυνών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και ε) σε ζητήματα προτύπων και εφαρμογής των τεχνολογιών.

ΜΕΡΟΣ Β' ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Περνώντας στην δεύτερη θεματική ενότητα θα παραθέσουμε συνοπτικά τις αρχές,

⁸ Συμπεράσματα που παρουσιάζονται στην έκθεση της Ομάδας PSINet (Public Sector Information Network-πρόγραμμα e-Content) από την επίσκεψη μελέτης που πραγματοποίησαν δύο μέλη της ομάδας, η Mary Rowlett (Essex County Council) και ο Robert Davies (MDR Partners) στις Ηνωμένες Πολιτείες από τις 24 Ιουνίου έως τις 6 Ιουλίου 2001, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.publicsectorinfo.co.uk/cocos.htm/>.

⁹ Με τον Νόμο για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση του 2001 (Lieberman-Burns e-Government Act) επιδιώκεται μεταξύ άλλων η αντιμετώπιση του ζητήματος της ενοποίησης και διαχείρισης της Πληροφορίας, η οποία προς το παρόν είναι διασκορπισμένη. Ζητείται από τις υπηρεσίες να προβούν σε καταλογογράφηση των πληροφοριών τους ανά κατηγορία.

την φιλοσοφία με την

Κείμενο
δημόσιου
Έδη απ
Πληροφορ
μία ιδέα τη
μά της η ευ
πληροφορ
μπορέσουν
μπορεί να
σπάθεια υιο
ρίας του δη
επίπεδο προ

Αρκετές
την διάρκεια
δημοσιευθε
συνέργειας
Οι «κατευθ
«δικαιώματ

1. Ο δημ
Κάθε δε
ζωή...) είνα
πρέπει να ε
κή ροή της
2. Ο δημ
Ο δημόσι
δημόσιες υ
μεταφερθε
3. Η υπα
Ο δημόσι
στηριοποιή
4. Οι νομ

¹⁰ Comm
Information In
private sector
<http://europa>
¹¹ Charlo
Publique, 72,
¹² Παραθ
δοθεί από το
αγορά, με το
σίσες συμφων

την φιλοσοφία και την κριτική που ασκήθηκε στα κείμενα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την περαιτέρω χρήση των εγγράφων του δημόσιου τομέα.

Κείμενο Ι: Οι κατευθυντήριες γραμμές για την βελτίωση της συνέργειας μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην αγορά της Πληροφορίας¹⁰.

Ήδη από το 1985, στην Γενική Διεύθυνση για τις Τηλεπικοινωνίες, την Βιομηχανία της Πληροφορίας και την Καινοτομία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αρχίζουν να επεξεργάζονται μία ιδέα την οποία μπορούμε να συνοψίσουμε ως εξής: για να πραγματοποιήσει το ξεκίνημά της η ευρωπαϊκή αγορά της Πληροφορίας, τα Κράτη οφείλουν να απελευθερώσουν τα πληροφοριακά αρχεία τα οποία διαθέτουν, ώστε οι παραγωγοί του ιδιωτικού τομέα να μπορέσουν να δημιουργήσουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας. Η πατρότητα της ιδέας μπορεί να αποδοθεί στην βρετανική βιομηχανία της Πληροφορίας, η οποία, σε μία προσπάθεια υιοθέτησης και στην Ευρώπη των ευνοϊκών συνθηκών αξιοποίησης της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα που επικρατούσαν στις Η.Π.Α., θα ασκήσει πιέσεις σε κοινοτικό επίπεδο προκειμένου να παρακάμψει τους εθνικούς πολιτικο-νομικούς φραγμούς¹¹.

Αρκετές διαδοχικές εκθέσεις συστάσεων ή προτάσεων τέθηκαν υπό συζήτηση κατά την διάρκεια τριών εργαστηρίων από το 1986 για να καταλήξουν σε ένα έγγραφο που θα δημοσιευθεί τελικά το 1989 υπό τον τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για την βελτίωση της συνέργειας μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην αγορά της Πληροφορίας». Οι «κατευθυντήριες γραμμές» συνοψίζονται σε τέσσερα κεφάλαια που παρουσιάζουν τα «δικαιώματα και τις υποχρεώσεις» του δημόσιου τομέα.

1. Ο δημόσιος τομέας ως παραγωγός δεδομένων και πληροφοριών βάσης

Κάθε δεδομένο, η πρόσβαση του οποίου δεν είναι εμπιστευτική (απόρρητο, ιδιωτική ζωή...) είναι διαθέσιμο για την βιομηχανία της Πληροφορίας. Οι πολιτικές τιμολόγησης πρέπει να εναρμονιστούν και κανένα εμπόδιο δεν πρέπει να παρεμποδίζει την διασυννοιακή ροή της Πληροφορίας.

2. Ο δημόσιος τομέας ως πάροχος ηλεκτρονικών πληροφοριακών υπηρεσιών

Ο δημόσιος τομέας πρέπει να ενθαρρύνει τον ιδιωτικό τομέα να επενδύσει. Εκείνες οι δημόσιες υπηρεσίες οι οποίες έχουν ήδη επιτύχει μία εμπορική βιωσιμότητα, πρέπει να μεταφερθούν στον ιδιωτικό τομέα.

3. Η υποστήριξη των ιδιωτικών υπηρεσιών της Πληροφορίας από τον δημόσιο τομέα

Ο δημόσιος τομέας αναμένεται να αποτελέσει έναν «πελάτη εκκίνησης» για την δραστηριοποίηση των ιδιωτικών υπηρεσιών¹².

4. Οι νομικές και κανονιστικές ρυθμίσεις

¹⁰ Commission of the European Communities-DG XIII (Directorate General for Telecommunications, Information Industries and Innovation), Guidelines for improving the synergy between the public and private sectors in the information market, Luxembourg, 1989, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/library/index_en.htm

¹¹ Charlotte-Marie Pitrat, Le débat européen: Un serpent de mer, Revue Française d'Administration Publique, 72, Oct-Dec 1994, p. 603-608.

¹² Παραθέτουμε αυτούσιο το σημείο 14 των κατευθυντήριων γραμμών: «Υποστήριξη μπορεί να δοθεί από τον δημόσιο τομέα για την καθιέρωση νέων ηλεκτρονικών πληροφοριακών υπηρεσιών στην αγορά, με το να λειτουργήσει ως «πελάτης εκκίνησης» και να εγγυηθεί την αγορά προμήθειας υπηρεσίας συμφωνημένου ποσού».

Συνιστάται στον δημόσιο τομέα να εξαλείψει τα εμπόδια στην χρήση της δημόσιας Πληροφορίας (συγγραφικά δικαιώματα, απόρρητο...). Τέλος, προβλέπεται ότι ο πολίτης διατηρεί το δικαίωμά του για πρόσβαση με τους ίδιους όρους.

Κείμενο II: Η Πράσινη Βίβλος για την Πληροφορία του δημόσιου τομέα στην Κοινωνία της Πληροφορίας – Η Πληροφορία του δημόσιου τομέα: ένας βασικός πόρος για την Ευρώπη¹³.

Μετά τις κατευθυντήριες γραμμές του 1989, η 13^η Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επανέρχεται εννέα χρόνια μετά, το 1998, με την Πράσινη Βίβλο για την Πληροφορία του δημόσιου τομέα και την εκμετάλλευσή της. Σύμφωνα με την Επιτροπή, οι μελέτες σχετικά με τον αντίκτυπο των κατευθυντήριων γραμμών στα κράτη μέλη απέδειξαν ότι τα αποτελέσματα ήταν μάλλον απογοητευτικά.

Στην Πράσινη Βίβλο τονίζεται η επιτακτική ανάγκη εύκολης πρόσβασης στις διαθέσιμες πληροφορίες του δημόσιου τομέα τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις αλλά και η δυνατότητα εκμετάλλευσής τους, γεγονός που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας συμβάλλοντας παράλληλα στην αύξηση της απασχόλησης. Οι διαφορές των κρατών μελών τόσο ως προς τους νόμους, τις πολιτικές και τις πρακτικές για την πρόσβαση στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα όσο και για την εμπορευματοποίησή της «*συνιστούν εμπόδια στις δυνατότητες της βιομηχανίας της Πληροφορίας για την δημιουργία πανευρωπαϊκών προϊόντων και υπηρεσιών*». Στόχος είναι να πραγματοποιηθεί μία ευρεία δημόσια διαβούλευση όπου θα συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες με σκοπό την εξέταση των κύριων ζητημάτων, καθώς και την ενεργοποίηση μίας πολιτικής συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έτσι ζητείται από τα ενδιαφερόμενα μέρη, τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, να διατυπώσουν τις απόψεις τους για τα ακόλουθα ζητήματα:

1. Ορισμός και κατηγορίες της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα
2. Όροι που διέπουν την πρόσβαση στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα
3. Εργαλεία και μέσα διευκόλυνσης της πρόσβασης στην Πληροφορία
4. Χρέωση και τιμολογιακή πολιτική
5. Ζητήματα ανταγωνισμού
6. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας
7. Προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων
8. Νομική ευθύνη και ποιότητα
9. Η Πληροφορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
10. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κείμενο III: Η πρωτοβουλία Ηλεκτρονική Ευρώπη (e-Europe 2002): Το σχέδιο δράσης του Συμβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Feira (19-20 Ιουνίου 2000)¹⁴.

¹³ COM(1998)585, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/docs/pdfs/green_paper/gp_el.pdf.

¹⁴ *Commission of the European Communities, e-Europe 2002: An Information Society for All. Action Plan prepared by the Council and the European Commission for the Feira European Council (19-20 June 2000)*, Brussels, 14.6.2000, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/index_en.htm.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στη Λισσαβώνα, στις 23-24 Μαρτίου 2000, όρισε για την Ευρώπη το φιλόδοξο στόχο να καταστεί η πλέον ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία στον κόσμο. Αναγνώρισε την επείγουσα ανάγκη να εκμεταλλευτεί η Ευρώπη ταχέως τις ευκαιρίες της Νέας Οικονομίας, και ιδιαίτερα του Διαδικτύου. Οι δράσεις της Πρωτοβουλίας Ηλεκτρονική Ευρώπη (e-Europe) 2002 που συνδέονται με την πρόσβαση στην δημόσια Πληροφορία και την περαιτέρω χρήση της είναι δύο:

- α. Επιγραμμικό κράτος: ηλεκτρονική πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες¹⁵ και
- β. Ευρωπαϊκό Ψηφιακό περιεχόμενο για παγκόσμια δίκτυα¹⁶.

Κείμενο IV: Η Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ηλεκτρονική Ευρώπη 2002: προς την δημιουργία ενός πλαισίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα»¹⁷.

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης e-Europe 2002 που υιοθετήθηκε στο Συμβούλιο της Οείρα στις 19-20 Ιουνίου 2000, η Επιτροπή προέβη στην Ανακοίνωση της 23^{ης} Οκτωβρίου 2001 για την δημιουργία ενός πλαισίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα.

Η Ανακοίνωση εστιάζει στον **οικονομικό ρόλο** της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα και **την σημασία της για την εσωτερική αγορά** και δεν γίνονται νέες προτάσεις σε θέματα που σχετίζονται με την πρόσβαση στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα. Μεταθέτει πλέον την ρύθμιση των ζητημάτων πρόσβασης σε εθνικό επίπεδο. Παρατίθεται το παράδειγμα των **Η.Π.Α.** όπου η πρόσβαση και η περαιτέρω χρήση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα ενισχύεται από ένα σαφές και απλό νομοθετικό πλαίσιο. Δεν υπάρχουν πνευματικά δικαιώματα για την Πληροφορία του δημόσιου τομέα και περιορισμοί στην περαιτέρω χρήση της. Επιπροσθέτως, τα τέλη για την περαιτέρω χρήση δεν ξεπερνούν το οριακό κόστος για την αναπαραγωγή και διάδοση.

Η Επιτροπή προσανατολίζεται και κρίνει ως καταλληλότερο νομικό μέσο την **Οδηγία** διότι α) έτσι θα επιτευχθεί ένα ελάχιστο νομικής ασφάλειας για τους παίκτες της αγοράς,

¹⁵ Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας ζήτησε στα συμπεράσματά του:

- Οι δημόσιες υπηρεσίες να καταβάλουν προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα για εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών, για την μεγαλύτερη δυνατή πρόσβαση στις πληροφορίες.
- Τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν, έως το 2003, γενικευμένη ηλεκτρονική πρόσβαση στις σημαντικότερες βασικές δημόσιες υπηρεσίες.

¹⁶ Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας διαπίστωσε ότι:

- Οι βιομηχανίες περιεχομένου δημιουργούν προστιθέμενη αξία με την αξιοποίηση και δικτύωση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής ποικιλομορφίας
- Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλίζουν την διάθεση περιεχομένου για δίκτυα υψηλών ταχυτήτων

¹⁷ Commission of the European Communities, Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, e-Europe2002: Creating a EU framework for the exploitation of Public Sector Information, Brussels, 23.10.2001, COM(2001) 607 final. 23.10.2001, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/library/index_en.htm.

ενώ παράλληλα θα επιτραπεί στα κράτη μέλη να επιλέξουν ελεύθερα τον ακριβή τρόπο εφαρμογής των διατάξεών τους σύμφωνα με τις τοπικές συνθήκες και

β) η οικονομική σημασία του εξεταζόμενου ζητήματος για την Ευρώπη (ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των Η.Π.Α. σε συνδυασμό με την ανάγκη αύξησης της απασχόλησης) και η αναποτελεσματικότητα των κατευθυντήριων γραμμών του 1989 επιβάλλουν την θεσμοθέτηση ενός νομικού μέσου εξαναγκαστικού χαρακτήρα.

ΜΕΡΟΣ Γ'

Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

1. Το Κείμενο Εργασίας της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνία της Πληροφορίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹⁸

Κατά την δεκαετία του 1980 τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα δεν πραγματοποιούσαν δημόσια διαβούλευση προτού προβούν σε προτάσεις πολιτικής: οι συζητήσεις ήταν κυρίως εσωτερικές. Σημαντική πρόοδος επιτεύχθηκε κατά την δεκαετία του 1990. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε «Λευκές Βίβλους» και «Πράσινες Βίβλους», ζητώντας σχόλια από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Στο εξής καθιερώθηκε η διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς και οργανώσεις στο πλαίσιο της προνομοθετικής διαδικασίας. Ωστόσο και η μέθοδος αυτή δέχτηκε κριτική. Σύμφωνα με τους επικριτές της, οι απόψεις των εμπλεκόμενων φορέων είναι ήδη διαμορφωμένες όταν ξεκινά η διαδικασία διαβούλευσης αφού «οι απαντήσεις βρίσκονταν στις ερωτήσεις»¹⁹. Προτείνεται λοιπόν οι συζητήσεις για την διαμόρφωση πολιτικών να ξεκινούν πολύ πριν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρχίσει τις επίσημες διαβουλεύσεις της, όταν οι απόψεις είναι ακόμη υπό διαμόρφωση και προτού οι εταιρείες πιεστούν να πάρουν θέση. Στο πλαίσιο αυτό οι σύμβουλοι και οι ενώσεις τους μπορούν να χρησιμοποιήσουν ελεύθερες και ουδέτερες διαδικτυακές πλατφόρμες προτείνοντας νέα θέματα. Είτε νέες, ή ήδη υπάρχουσες που να χαρακτηρίζονται από ουδετερότητα. Ανεξάρτητα ωστόσο από την παραπάνω κριτική, η καθιέρωση της διαβούλευσης για τη διαμόρφωση πολιτικών αποτελεί ένα νέο θεσμό που εξασφαλίζει πληροφοριακό πλούτο, συγκεντρώνει διαφορετικές προσεγγίσεις εκφράζοντας αντικρουόμενα συμφέροντα.

Ακολουθώντας την πρακτική της διαβούλευσης η Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνία της Πληροφορίας: Τεχνολογίες της Κοινωνίας της Πληροφορίας: Περιεχόμενο, Εργαλεία Πολυμέσων και Αγορές, κοινοποίησε στις 21.1.2002 ένα Κείμενο Εργασίας με θέμα: «Προς ένα πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την εμπόρική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα» κινώντας την διαδικασία ηλεκτρονικής διαβούλευσης για την συλλογή σχολίων και αντιδράσεων από τους ενδιαφερόμενους φορείς

¹⁸ European Commission, Directorate General Information Society, Information Society Technologies: Content, Multimedia, Tools and Markets. Electronic Publishing, DG Information Society Working Document, Subject: Towards a European Union Framework for the exploitation of Public Sector Information, Luxembourg 21-1-2002, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/docs/pdfs/online_consultation/consultation_0102.pdf.

¹⁹ Euroactiv's reaction to the Commission's working Document on exploitation on Public Sector Information, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.cordis.lu/econtent/psi/psi_reuse_consultation_replies.htm.

σχετικά με
ροφορία
ων μερών

Στην ισ
σιάζονται π

Οι οργανισ
νται κατωτέ

• ADBS (A

• AGILE (A

• ARD-ZDF

• Associati

• Associati

• Associati

• Austrian M

• Austrian M

• Ben Berg

• British Ge

• Charles d

• City of Za

• COFACE

• Compass

• CRID_FU

Belgique)

• Czech Of

• Die Wirts

• Dr. Auli K

• Dr. Ingo D

• European

• ECOMET

• ELANET

• EUROGI

• EURACTI

• EUROCO

• EuroGe

• Euro Info

²⁰ Πρόκει
χάρος δραστ

²¹ IECOME
της Ευρωπαϊ

ρείες της Α
Ελλάδας, τη

Ολλανδίας, τ

κίας, του Ηνω

σχετικά με το περιεχόμενο ενός νομικού μέσου για την εμπορική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Ως καταληκτική ημερομηνία απόκρισης των ενδιαφερομένων μερών ορίστηκε η 21^η Φεβρουαρίου 2002.

Στην ιστοσελίδα www.cordis.lu/econtent/psi/psi_reuse_consultation_replies.htm παρουσιάζονται τα σχόλια που ελήφθησαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη μέχρι τις 5 Μαρτίου 2002. Οι οργανισμοί και οι ιδιώτες που ανταποκρίθηκαν στην ηλεκτρονική διαβούλευση παρατίθενται κατωτέρω:

- ADBS (Assosiation des Professionels de l'Information et de la Documentation-Γαλλία)
- AGILE (Association of Geographic Information Laboratories for Europe)
- ARD-ZDF (Γερμανία)
- Association for Geographic Information (AGI)
- Association of German Magazine Publishers
- Association of Environmental Data Users in Europe
- Austrian Ministry of Justice
- Austrian Federation for the Info Industry (VIW e-Business Austria)
- Ben Bergonizi (Head of Imaging Services, The Bodleian Library, University of Oxford)
- British Geological Survey
- Charles de Laubier (Connectis – eCompany)
- City of Zagreb (Municipal Council for European integration)
- COFACE²⁰ (Γαλλία)
- Compass-Verlag Publishing Group (Αυστρία)
- CRID_FUNDP Namur (David DE ROY, Chercheur au CRID, Université de Namur, Belgique)
- Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre
- Die Wirtschaftskammer, Österreich
- Dr. Auli Keskinen (Ministry of the Environment, Finland)
- Dr. Ingo Dahn (University Koblenz-Landau, Knowledge Media Institute)
- European Association of Directory and Database Publishers (EADP)
- ECOMET Members²¹
- ELANET (European Local Authorities' Telematic Network)
- EUROGI (European Umbrella Organisation for Geographic Information)
- EURACTIV (Εταιρεία Υπηρεσιών Διαδικτύου για Ευρωπαϊκά Θέματα)
- EUROCOMMERCE
- EuroGeoSurveys (Association of Geological Surveys of the European Union)
- Euro Info Centres

²⁰ Πρόκειται για εταιρεία του ιδιωτικού τομέα_ δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί από το κείμενο ο χώρος δραστηριοποίησής της.

²¹ ECOMET είναι η ομάδα οικονομικού συμφέροντος των Εθνικών Μετεωρολογικών Υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Περιοχής και συμμετέχουν σε αυτήν οι Εθνικές Μετεωρολογικές Υπηρεσίες της Αυστρίας, του Βελγίου, της Δανίας, της Φινλανδίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ελλάδας, της Ουγγαρίας, της Ισλανδίας, της Ιρλανδίας, της Ιταλίας, του Λουξεμβούργου, της Ολλανδίας, της Νορβηγίας, της Πορτογαλίας, της Ισπανίας, της Σουηδίας, της Ελβετίας, της Τουρκίας, του Ηνωμένου Βασιλείου.

- European Federation of Magazine Publishers
- EuroGeographics (Europe's National Mapping Agencies)
- Faculty of Law in Leuven
- Fédération of Business Information Services
- Federation of European Direct Marketing
- FIGEC (Federation Nationale de l'Information d'Entreprises et de la Gestion de Créances)
- French Government
- AM/FM GIS Italia (Automated Mapping/Facilities Management-Geographic Information Systems)
- Greffiers Français des Tribunaux de Commerce
- Groupement Français de l'Industrie de l'Information
- Guy Marechal
- ICP Autoridade Nacional de Comunicações
- ICRT (International Communications Round Table)
- Integral GIS (Integral Geographic Information Systems-Γερμανία)
- Dr. A. M. Paci (Italian National Research Council)
- Lamyline
- Landmark Information Group
- Lantmeteriet²²
- Maeve McDonagh (Senior Lecturer in Law, University College Cork, Ireland)
- Magistratsdirektion der Stadt Wien
- Ministry of Culture, Athens
- Ministry of Education and Culture, Finland
- Ministry of the Environment, Finland
- Ministry of Science, Technology and Innovation, Denmark
- National Archives of Scotland
- National Geographical Institute, Belgium
- National Land Service under the Ministry of Agriculture, Lithuania
- National Museum's Directors' Conference (UK)
- National Portrait Gallery (UK)
- Netherland's Broadcasting Company
- Ordnance Survey (UK)
- Österreichische Gemeindebund
- Peter Weiss (U.S.A. National Weather Service)
- PIRA International
- Reuters
- Rudi Ehrmanntraut
- Scottish Cultural Resources Access Network
- Scottish Museums Council
- Swedish Tourist Authority
- Tate's Gallery

²² Υπηρεσία Χαρτογράφησης της Σουηδίας.

- Telefon
- The Brit
- The Brit
- The Cze
- The Eur
- The Ma
- The Nat
- Tim Pat
- UK Gov
- UK's Na
- Univers
- Walter T

II. Η κωδ Εργασί

Στην ε
κυριότερη
το κείμενο
και σε αρκ
που κατά τ

α. Οι ενστά

- Αντίφ
κείμενο το
στις επεξη
και εξισορρ
• Η κατ
Η γαλλική
και προτείν
τήματος. Ο
της Πληροκ
τών μελών
σης δικαιω
επιτρέπει τ
μετάλλευσι
πυχθούν μ
ροποιημένη
θύμητες συ
• Η γλώ
διαβούλευσ
αγγλικής γλ
το οποίο πα
ταλ. περιορί

- Telefonica (Belgium)
- The British Library
- The British Museum Company
- The Czech Republic Team Members of the PSINet programme
- The European Newspaper Publishers Association (ENPA)
- The Management Group of the PSINet Preparatory Action
- The Natural History Museum (UK)
- Tim Patfield (Public Records-UK)
- UK Government
- UK's National Museum of Science and Industry
- Universities UK
- Walter T. De Vries

II. Η κωδικοποίηση των κυριότερων ενστόσεων των οργανισμών στο Κείμενο Εργασίας

Στην ενότητα που ακολουθεί θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε συνοπτικά τις κυριότερες αντιρρήσεις των φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σε σχέση με το κείμενο εργασίας. Τα ενδιαφερόμενα μέρη συμφωνούν ότι το προτεινόμενο κείμενο είναι σε αρκετά σημεία γενικό και ασαφές και γι' αυτό ακριβώς επισημαίνουν τις διατάξεις που κατά την γνώμη τους απαιτούν βελτιώσεις και διευκρινίσεις.

α. Οι ενστάσεις των οργανισμών του δημόσιου τομέα

- *Αντίφαση Κειμένου Εργασίας και επεξηγηματικών παρατηρήσεων:* Το προτεινόμενο κείμενο του νομικού μέσου δεν εναρμονίζεται πλήρως με τις αρχές που παρουσιάζονται στις επεξηγηματικές σημειώσεις που το συνοδεύουν, καθώς οι τελευταίες πετυχαίνουν και εξισορροπούν διαφορετικά συμφέροντα με έναν εποικοδομητικό τρόπο.

- *Η καταλληλότητα της Οδηγίας ως νομικού μέσου ρύθμισης-Η πρόταση για Σύσταση:* Η γαλλική πλευρά, κυρίως, και η ECOMET διαφωνούν με την θεσμοθέτηση μιας Οδηγίας και προτείνουν την λύση της Σύστασης σε συνδυασμό με την κλαδική προσέγγιση του ζητήματος. Οι τεράστιες διαφορές στον χαρακτήρα, το καθεστώς και την οικονομική αξία της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα και οι ανισότητες που επικρατούν μεταξύ των κρατών μελών στα ζητήματα πρόσβασης στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα και της άσκησης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επιβάλλουν μια πιο κλαδική προσέγγιση που θα επιτρέψει την επίτευξη μιας επαρκούς πολιτικής δεδομένων σε σχέση με την εμπορική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Μια Σύσταση θα διευκόλυνε να αναπτυχθούν μηχανισμοί αυτορρύθμισης ώστε να επιτευχθεί κατά αυτόν τον τρόπο μια ισορροπημένη και εξειδικευμένη πολιτική δεδομένων ανά κλάδο. Αυτό θα παρεμποδίσει ανεπιθύμητες συνέπειες όπως την πιθανή υποβάθμιση της δημόσιας υποδομής.

- *Η γλώσσα του Κειμένου Εργασίας και το στενό χρονικό περιθώριο απόκρισης στην διαβούλευση:* Η γαλλική κυβέρνηση επικρίνει την Επιτροπή για την υιοθέτηση μόνο της αγγλικής γλώσσας στο Κείμενο Εργασίας καθώς, λόγω της ιδιαιτερότητας του θέματος το οποίο παρουσιάζει δυσκολίες ως προς την ορολογία και τις έννοιες που πραγματεύεται, περιορίζονται οι δυνατότητες παρέμβασης και κατ' επέκταση η διεύρυνση του κύκλου

των συμμετεχόντων στην διαδικασία της διαβούλευσης. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί επιζήμιο ως προς τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής του κειμένου. Από την άλλη πλευρά η αγγλική κυβέρνηση επισημαίνει το σύντομο χρονικό διάστημα που τέθηκε, ένας μήνας δηλαδή, για την απόκριση των ενδιαφερόμενων φορέων στην διαβούλευση. Η μη ανταπόκριση δεν σημαίνει αδιαφορία, έλλειψη ενδιαφέροντος ή ικανοποίηση_ απλά δεν δόθηκε ο απαραίτητος χρόνος για μια συντονισμένη προετοιμασία όλων των φορέων.

- **Αποφυγή ρύθμισης των ζητημάτων πρόσβασης στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα:** Η αποφυγή ρύθμισης του σχετικού ζητήματος, το οποίο είχε υποστηριχθεί ιδιαίτερα στην Πράσινη Βίβλο, χωρίς επαρκή αιτιολόγηση από την Επιτροπή, προκαλεί ερωτηματικά και δυσaréσκεια, καθώς θεωρείται ότι τα δύο ζητήματα, της πρόσβασης και της εκμετάλλευσης, αν δεν ρυθμιστούν ταυτόχρονα, αφενός δεν αντιμετωπίζεται ενιαία το ζήτημα του δικαιώματος πρόσβασης των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. και αφετέρου δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί η ανάπτυξη παν-ευρωπαϊκών προϊόντων και υπηρεσιών.

- **Η αμφισβήτηση του αμερικάνικου μοντέλου:** Αναγνωρίζεται ότι βραχυπρόθεσμα ένα νομικό πλαίσιο προσφέρει βελτιωμένες συνθήκες στην αγορά για την εμπορική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα, όμως για να υπάρξει μακροπρόθεσμα ένα βιώσιμο σχήμα και μια επιτυχής και ισόρροπη ανάπτυξη και λειτουργία, απαιτείται να εξευρεθούν σταθεροί μηχανισμοί για την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων «βάσης» των φορέων του δημόσιου τομέα. Το παράδειγμα των Ηνωμένων Πολιτειών αμφισβητείται έντονα, ως προς αυτό το σημείο, καθώς παρατηρείται μια πτώση της ποιότητας των παρεχόμενων πληροφοριών (π.χ. των γεωγραφικών και χαρτογραφικών πληροφοριών) λόγω της ελλιπούς κρατικής χρηματοδότησης.

- **Οι ορισμοί:** Οι όροι «έγγραφο» και «φορείς του δημόσιου τομέα» δημιουργούν σύγχυση και ζητείται η διαμόρφωση μιας τυπολογίας των δεδομένων και κατηγοριοποίησης των φορέων του δημόσιου τομέα.

- **Το πεδίο εφαρμογής και τα αιτήματα εξαίρεσης:** Για τους φορείς του δημόσιου τομέα με εμπορικό βραχίονα δεν είναι σαφές εάν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νομικού μέσου, ενώ τα πολιτιστικά ιδρύματα (μουσεία, αρχεία, βιβλιοθήκες) και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ζητούν την εξαίρεσή τους από αυτό.

- **Ζητήματα που δεν προσεγγίζονται:** Δεν γίνεται μνεία σχετικά με την εγγύηση της ποιότητας της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα, την πολυγλωσσία και δεν προβλέπεται διαδικασία επίλυσης των δικαστικών διαφορών μέσω μιας εθνικής αρχής διαμεσολάβησης.

- **Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας:** Η γενική εκτίμηση είναι ότι τα πνευματικά δικαιώματα που ανήκουν στο κράτος δεν θα πρέπει να παραχωρηθούν. Είναι σημαντικό για το Κράτος/φορολογούμενο να έχει την δυνατότητα να ελέγχει την χρήση των οικονομικών επενδύσεων που γίνονται από τον φορολογούμενο. Δεν θα πρέπει να φθάσουμε σε μία κατάσταση όπου η αγορά θα έχει τα αποκλειστικά δικαιώματα πάνω στο υλικό της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Εξάλλου, δεν υπάρχει σύγκρουση ανάμεσα στην διατήρηση των πνευματικών δικαιωμάτων και την de facto δόμηση μιας πολιτικής δεδομένων που εγγυάται ίσες συνθήκες ανταγωνισμού για κάθε ενδιαφερόμενο μέρος.

- **Η χρέωση τελών:** Η τιμολόγηση δεν θα πρέπει να υπολογίζεται με βάση την αρχή του οριακού κόστους, διότι αυτό δεν συμβιβάζεται και με το καθεστώς των πνευματικών δικαιωμάτων. Η ποικιλία των δεδομένων και των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών

επιβάλλουν ένα καθεστώς διαφοροποιημένης τιμολόγησης. Παράλληλα, πολλοί φορείς του δημόσιου τομέα επιβιώνουν και λειτουργούν χάρη στα έσοδα που τους αποφέρει η εμπορική εκμετάλλευση των πληροφοριών τους. Η λειτουργία με βάση το μοντέλο του οριακού κόστους θα οδηγούσε σε απώλεια εσόδων και σε μία μη αναστρέψιμη πορεία υποβάθμισης των επενδύσεων σε υποδομές με αποτέλεσμα την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών χαμηλής ποιότητας. Για να στηρίζουν την επιχειρηματολογία τους αναφέρονται σε χαρακτηριστικά παραδείγματα στις Ηνωμένες Πολιτείες.

- *Τμήμα 10, παρ. 2:* Ζητείται η απαλοιφή της παραγράφου καθώς κρίνεται απαραίτητο οι φορείς του δημόσιου τομέα να λαμβάνουν υπόψη τους τα συμφέροντα των οργανισμών του ιδιωτικού τομέα όταν αποφασίζουν την μη συνέχιση της παραγωγής ενός συγκεκριμένου τύπου εγγράφων.

- *Προτείνεται η συγκρότηση ανεξάρτητων αρχών διαμεσολάβησης σε κάθε χώρα.*

β. Οι ενστάσεις των οργανισμών του ιδιωτικού τομέα

Οι αντιρρήσεις των οργανισμών του ιδιωτικού τομέα είναι περιορισμένες καθώς το Κείμενο Εργασίας φαίνεται να ευνοεί τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις τους. Οι επισημάνσεις και οι παρατηρήσεις τους αφορούν στα ακόλουθα ζητήματα:

- *Ευρεία προσέγγιση της έννοιας «φορείς του δημόσιου τομέα» χωρίς εξαιρέσεις στο πεδίο εφαρμογής:* Από όλους υποστηρίζεται η ευρεία προσέγγιση της έννοιας «φορείς του δημόσιου τομέα» χωρίς διακρίσεις ανάμεσα στις κεντρικές κυβερνητικές υπηρεσίες και τους υπόλοιπους δημόσιους φορείς. Προτείνεται η άρση της εξαίρεσης των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών από το πεδίο εφαρμογής και η μη επέκταση του καθεστώτος των εξαιρέσεων. Παράλληλα, τονίζεται ότι η εξαίρεση δημόσιων φορέων με εμπορικό χαρακτήρα θα δημιουργήσει ανταγωνιστικό μειονέκτημα ή και αποκλεισμό του ιδιωτικού τομέα.

- *Προστασία προσωπικών δεδομένων:* Στο θέμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, κάθε πρωτοβουλία της Ε.Ε. δεν θα πρέπει να προχωρά πέρα από την ήδη ισχύουσα ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία. Θεωρείται ότι στο ζήτημα αυτό η Επιτροπή υπερβάλλει ως προς το τι εννοείται εύλογο και αναλογικό.

- *Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας:* Ακόμα και οι οργανισμοί του ιδιωτικού τομέα δεν υποστηρίζουν την πλήρη παραίτηση των φορέων του δημόσιου τομέα από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ενώ συμφωνούν ότι δεν θα πρέπει να παραβιαστεί το κοινοτικό κεκτημένο και οι διάφορες διεθνείς συνθήκες με τις οποίες έχει δεσμευθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιφυλάξεις διατυπώνονται ως προς την διαμόρφωση και επικράτηση ενός υπερβολικού καθεστώτος προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων ή των βάσεων δεδομένων που θα καθιστούσε την πρόσβαση στην Πληροφορία του δημόσιου τομέα είτε αδύνατη είτε οικονομικά ασύμφορη. Η ύπαρξη πνευματικών δικαιωμάτων αποτελεί εγγύηση της ποιότητας των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών. Υπάρχουν ωστόσο και απόψεις που υποστηρίζουν την πλήρη παραίτηση των φορέων του δημόσιου τομέα και των υπαλλήλων που απασχολούνται σε αυτόν από τα πνευματικά δικαιώματα.

- *Τιμολόγηση:* Υποστηρίζονται οι πολιτικές χρέωσης του οριακού κόστους ή του κόστους της διάδοσης μόνο.

- *Δημιουργία διαφανών λογιστικών συστημάτων:* Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να δημιουργήσουν διαφανείς λογαριασμούς για να διευκολυνθεί η επιβεβαίωση ότι η τιμολόγηση παρακολουθείται και εποπτεύεται.

• **Διαφάνεια:** Η Επιτροπή θα πρέπει να διευκρινίσει ότι με τον όρο «δημοσιοποιούνται» εννοεί την δημοσίευση των τιμών και των όρων εφαρμογής στο διαδίκτυο.

• **Απογόρευση αποκλειστικών ρυθμίσεων:** Προτείνονται συγκεκριμένοι όροι και περιορισμοί στην περίπτωση σύναψης αποκλειστικών ρυθμίσεων.

III. Το αποτέλεσμα της ηλεκτρονικής διαβούλευσης: η Πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την περαιτέρω χρήση και εμπορική εκμετάλλευση εγγράφων του δημόσιου τομέα²³

Στις 5 Ιουνίου 2002 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε μία Πρόταση για Οδηγία για την καθιέρωση μιας ελάχιστης δέσμης κανόνων που να διέπουν την περαιτέρω χρήση και εμπορική εκμετάλλευση εγγράφων του δημόσιου τομέα. Από την παρουσίαση των απόψεων που διατυπώθηκαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διαβούλευσης διαφάνηκε η σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των οργανισμών του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Κατά πόσο ελήφθησαν υπόψη οι θέσεις των οργανισμών στο νέο κείμενο; Οι απόψεις ποιας πλευράς τελικά υπερίσχυσαν στην διαμόρφωση του τελικού κειμένου της πρότασης για Οδηγία;

Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά οι διατάξεις της πρότασης για Οδηγία (5 Ιουνίου 2002), οι οποίες διαμορφώθηκαν μετά την ηλεκτρονική διαβούλευση αφού λήφθηκαν υπόψη οι αντιρρήσεις και ενστάσεις των οργανισμών.

• **Η επιλογή της Οδηγίας ως νομικού μέσου:** Η υιοθέτηση μιας Σύστασης προς τα κράτη μέλη δεν κρίνεται επαρκής λόγω και της οικονομικής σημασίας του εξεταζόμενου θέματος. Με την έκδοση της προτεινόμενης Οδηγίας εξασφαλίζεται ασφάλεια δικαίου για τους συντελεστές της αγοράς, ενώ τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια επιλογής του επακριβούς τρόπου εφαρμογής των διατάξεων με βάση τις τοπικές συνθήκες.

• **Δεν παρεμποδίζεται η πρόσβαση στα έγγραφα:** Η πρόταση Οδηγίας δεν θα επιδράσει αρνητικά στην δυνατότητα των πολιτών να έχουν πρόσβαση στα έγγραφα στην πηγή τους και δεν μεταβάλλει τους υφιστάμενους κανόνες πρόσβασης.

• **Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής (Άρθρο 1):** Στο άρθρο αυτό παρατηρείται μία διεύρυνση του πεδίου των εξαιρέσεων σε σχέση με το αρχικό κείμενο. Έτσι η Οδηγία δεν εφαρμόζεται: α) Παράγραφος 2.α: σε έγγραφα, η παροχή των οποίων είναι δραστηριότητα που δεν εμπίπτει στην δημόσια αποστολή των οικείων φορέων του δημόσιου τομέα με την επιφύλαξη του άρθρου 7 παρ. 3 σύμφωνα με την οποία «Εάν τα έγγραφα χρησιμοποιούνται από φορέα του δημόσιου τομέα ως αρχικό υλικό για εμπορικές δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της δημόσιας αποστολής του, τα έγγραφα για τις εν λόγω δραστηριότητες παρέχονται με τα ίδια τέλη και τους λοιπούς όρους που ισχύουν για άλλους χρήστες, εφόσον επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση». β) Παράγραφος 2.β: σε έγγραφα ή τμήματα εγγράφων για τα οποία τρίτοι διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτη-

²³ *Commission of the European Communities, Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the re-use and commercial exploitation of public sector documents, Brussels, 5.6.2002, COM(2002) 207 final, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/library/index_en.htm.*

σίας (π.χ. πνευματικά δικαιώματα που μπορεί να ανήκουν σε εταίρους του δημόσιου και έχουν προκύψει από συνεργασίες με τον ιδιωτικό τομέα ή σε απασχολούμενους των φορέων του δημόσιου τομέα). Παράγραφος 3.: «Οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την παρούσα Οδηγία εφαρμόζονται μόνο στο βαθμό που συμβιβάζονται με τις διατάξεις των εθνικών συμφωνιών για την προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ιδίως της Σύμβασης της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων και της συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου». Στην αιτιολογική έκθεση συνιστάται στους φορείς του δημόσιου τομέα να ασκούν τα δικαιώματα της πνευματικής τους ιδιοκτησίας κατά τρόπο που να διευκολύνει την περαιτέρω χρήση. γ) Παράγραφος 2.γ: σε έγγραφα που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, εκτός εάν η περαιτέρω χρήση των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται βάσει των διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας και των εθνικών μέτρων σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής. δ) Παράγραφοι 2.δ, 2.ε και 2.στ: σε έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή ραδιοτηλεοπτικών φορέων, εκπαιδευτικών, ερευνητικών και πολιτιστικών ιδρυμάτων.

• **Ορισμοί (Άρθρο 2):** Παράγραφος 4: Προσθήκη ορισμού: «έγγραφο γενικής πρόσβασης» και Παράγραφος 6: Προσδιορισμός του όρου «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα»²⁴.

• **Γενική Αρχή (Άρθρο 3):** Απαλείφεται η διατύπωση «όλα τα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή του δημόσιου τομέα» από το αρχικό κείμενο, και επισημαίνεται ότι, εφόσον οι φορείς του δημόσιου τομέα επιτρέπουν την περαιτέρω χρήση των εγγράφων, ισχύουν οι όροι των κεφαλαίων II και III. Οι φορείς του δημόσιου τομέα δεν υποχρεούνται να επιτρέπουν την περαιτέρω χρήση συγκεκριμένων εγγράφων, καλούνται ωστόσο τα κράτη μέλη να παροτρύνουν τους φορείς του δημόσιου τομέα να διαθέτουν τα έγγραφα προς περαιτέρω χρήση.

• **Μορφή (Άρθρο 4):** Απάλειψη της επίμαχης διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 10 του αρχικού κειμένου²⁵.

• **Χρόνος και απαιτήσεις σε περίπτωση απόρριψης αιτήματος (Άρθρο 5):** Απάλειψη της παραγράφου 3²⁶ από το αρχικό κείμενο και προσθήκη της παραγράφου 4 σύμφωνα με την οποία «κάθε απορριπτική απόφαση περιλαμβάνει αναφορά στα ένδικα μέσα, σε περίπτωση που ο αιτών επιθυμεί να προσφύγει κατά της απόφασης». Η παράγραφος 3 περιλαμβάνει μία πιο λεπτομερή αναφορά στις υποχρεώσεις των φορέων του δημόσιου τομέα σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης ενώ στην παράγραφο 1 προβλέπεται, προκειμένου να τηρηθούν οι διαφορές που υφίστανται στα εθνικά καθεστώτα πρόσβασης, η ευθυγράμμιση των χρόνων απάντησης για αιτήματα περαιτέρω χρήσης με τα χρονικά περιθώρια που ισχύουν για την πρόσβαση στις πληροφορίες. Σύμφωνα με την παράγραφο 2, σε

²⁴ Ως «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα»: νοούνται δεδομένα όπως ορίζονται στο άρθρο 2(α) της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

²⁵ «Εντούτοις, οι φορείς του Δημόσιου τομέα θα λάβουν υπόψη τους τα συμφέροντα των οργανισμών του ιδιωτικού τομέα όταν αποφασίζουν την μη συνέχιση της παραγωγής ενός συγκεκριμένου τύπου εγγράφων».

²⁶ «Έγγραφα που περιέχουν δυναμικές πληροφορίες η οικονομική αξία των οποίων εξαρτάται από την άμεση χρήση τους, θα πρέπει να διατίθενται σε ένα χρονικό διάστημα που να επιτρέπει την πλήρη εκμετάλλευση του οικονομικού δυναμικού τους».

περίπτωση απουσίας τέτοιων χρονικών περιθωρίων οι φορείς του Δημοσίου οφείλουν να ανταποκριθούν σε διάστημα 3 εβδομάδων.

- **Αρχές χρέωσης (Άρθρο 6):** Μολονότι στην αιτιολογική έκθεση υποστηρίζεται η αρχή της χρέωσης του οριακού κόστους και τα κράτη μέλη παροτρύνονται προς την κατεύθυνση αυτή, ο καθορισμός των πολιτικών χρέωσης επαφίεται στα κράτη μέλη και στους φορείς του δημόσιου τομέα. Αναγνωρίζεται η εξάρτηση ορισμένων φορέων του δημόσιου τομέα από τα έσοδα που προέρχονται από τις πωλήσεις των πληροφοριακών τους πόρων για την περαιτέρω χρηματοδότηση μέρους των δραστηριοτήτων τους. Έτσι σύμφωνα με το άρθρο 6, Αρχές χρέωσης «Εφόσον χρεώνονται τέλη, το συνολικό έσοδο από την άδεια πρόσβασης, ή την περαιτέρω χρήση των εν λόγω εγγράφων δεν υπερβαίνει το κόστος για την παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοσή τους, συμπεριλαμβανομένου ευλόγου ποσοστού απόδοσης της επένδυσης. Ο φορέας του δημόσιου τομέα που επιβάλλει τέλος για την περαιτέρω χρήση του εγγράφου έχει το βάρος της απόδειξης ότι τα τέλη είναι κοστοστρεφή».

- **Αποφυγή διακρίσεων (Άρθρο 7):** Οι διατάξεις του άρθρου 7 εισάγονται για πρώτη φορά στο νομικό μέσο. Στόχος είναι η δημιουργία ισότιμων συνθηκών, χωρίς διακρίσεις ως προς τα τέλη και τους λοιπούς όρους περαιτέρω χρήσης και εμπορικής εκμετάλλευσης της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Ορισμένοι φορείς του δημόσιου τομέα διεξάγουν επίσης εμπορικές δραστηριότητες, εκτός της δημόσιας αποστολής τους, παράλληλα με τις δημόσιες δραστηριότητές τους. Τα τέλη και οι λοιποί όροι που συνδέονται με την παροχή της δημόσιας Πληροφορίας για τις εν λόγω εμπορικές δραστηριότητες θα πρέπει να είναι τα ίδια με τα ισχύοντα για τρίτους που υποβάλλουν αίτηση για παροχή πληροφοριών. Σε αντίθετη περίπτωση υπάρχει κίνδυνος, ο εμπλεκόμενος φορέας του δημόσιου τομέα να καταχραστεί της προνομιακής θέσης του για την επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι άλλων συντελεστών της αγοράς.

- **Διαφάνεια (Άρθρο 8):** Στο άρθρο διευκρινίζεται πλέον σαφώς ότι οι φορείς του δημόσιου τομέα είναι υποχρεωμένοι να δημοσιοποιούν τους όρους περαιτέρω χρήσης (τέλη και λοιποί όροι) μέσω του διαδικτύου.

- **Διευκόλυνση της περαιτέρω χρήσης (Άρθρο 9):** Απάλειψη της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του αρχικού κειμένου²⁷.

- **Απαγόρευση αποκλειστικών ρυθμίσεων (Άρθρο 10):** Απάλειψη του όρου «διείσδυση μιας νέας αγοράς» από την παράγραφο 2, ως λόγου για την παραχώρηση ενός αποκλειστικού δικαιώματος και της παραγράφου 2 από το άρθρο 11 του αρχικού κειμένου²⁸.

- **Επανεξέταση (Άρθρο 12):** Η Οδηγία θα υποβληθεί σε επανεξέταση τρία έτη μετά την έναρξη ισχύος της. Αντικείμενο της επανεξέτασης είναι ιδίως το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας ως προς τους φορείς του δημόσιου τομέα που αφορά. Θα εξετασθεί επίσης και ο συνο-

²⁷ «Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την περαιτέρω χρήση των εγγράφων που βρίσκονται στην κατοχή τους διαθέτοντας, κατά προτίμηση ηλεκτρονικά, καταλόγους με το βασικό πληροφοριακό «κεφάλαιο» (content assets) (π.χ. σημαντικές βάσεις δεδομένων) που τηρούνται από φορείς του δημόσιου τομέα που περιέχουν, όπου υπάρχει σχέση, πληροφορίες για τους όρους περαιτέρω χρήσης».

²⁸ «Τα μέτρα σε αυτό το Κείμενο Εργασίας δεν επηρεάζουν υφιστάμενες συμβατικές ρυθμίσεις για την εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Μεταβατικές ρυθμίσεις είναι απαραίτητες σε σχέση με τέτοιου είδους ρυθμίσεις».

λικός αντίκτυπος της Οδηγίας αναφορικά με την ευρύτερη διάδοση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα για περαιτέρω χρήση, καθώς και η επίδρασή της στα έσοδα του Δημοσίου.

Τέλος, στην αιτιολογική έκθεση επισημαίνεται ότι οι κανόνες περαιτέρω χρήσης των πληροφοριακών πόρων θα γίνουν σεβαστές και από τα κοινοτικά όργανα.

Από την ανωτέρω συνοπτική κωδικοποίηση των τροποποιήσεων επί του αρχικού κειμένου της Οδηγίας, είναι σαφές ότι υιοθετούνται οι υποδείξεις των φορέων του δημόσιου τομέα, καθώς επέτυχαν να επικρατήσουν σε δύο καίρια σημεία της διαμάχης: α) στην διεύρυνση του κύκλου των δημόσιων φορέων που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας και στην διάκριση των δραστηριοτήτων τους -όπου συμβαίνει αυτό- ανάμεσα σε εκείνες που σχετίζονται με την δημόσια αποστολή των φορέων και σε εκείνες που έχουν εμπορικό χαρακτήρα και β) στην επιλογή πολιτικών χρέωσης (δεν επιβάλλεται ως μοναδικός τρόπος χρέωσης η ανάκτηση του οριακού κόστους).

Η τελική πρόταση για Οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποκτά έναν εξαιρετικά μετριοπαθή χαρακτήρα τόσο σε σχέση με το αρχικό κείμενο που τέθηκε σε διαβούλευση όσο και σε σχέση με τις επιδιώξεις και τους «ευσεβείς πόθους» των φορέων του ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι θα χρειαστεί να περιμένουν την επανεξέταση που προβλέπει η Οδηγία για την συνεκτίμηση παραγόντων, που σχετίζονται με μία σειρά αξιολογήσεων σε σχέση με την αύξηση της περαιτέρω χρήσης της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα, τις πολιτικές χρέωσης, την ανάπτυξη της βιομηχανίας περιεχομένου στην Ευρώπη και του συνολικού τους αντίκτυπου στα δημόσια οικονομικά των κρατών μελών, προκειμένου να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας και ως εκ τούτου να προωθηθεί μια μεγαλύτερη απελευθέρωση των ευρωπαϊκών πληροφοριακών πόρων του δημόσιου τομέα.

Ο ιδιωτικός τομέας όμως πετυχαίνει για πρώτη φορά, μέσω μιας Οδηγίας που αποτελεί ένα ισχυρό νομικό μέσο εξαναγκαστικού χαρακτήρα, την αναγνώριση και νομιμοποίηση της περαιτέρω χρήσης και της εκμετάλλευσης της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα στην Ευρώπη. Έτσι, στόχο της Οδηγίας, σε πρώτη φάση, αποτελεί η καθιέρωση συνθηκών διαφάνειας, θεμιτού ανταγωνισμού, συνέπειας και σαφήνειας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι τεχνολογικές εξελίξεις στην Κοινωνία της Πληροφορίας και η συνακόλουθη δυνατότητα παροχής νέων προϊόντων και υπηρεσιών επέτρεψαν στην αγορά να διεκδικήσει σε πρώτη φάση την απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών, ενώ με την παρούσα πρόταση Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανοίγει ο δρόμος για την εμπορική εκμετάλλευση της Πληροφορίας του δημόσιου τομέα. Τα κινητά τηλέφωνα τρίτης γενιάς, η ψηφιακή τηλεόραση και οι ευρυζωνικές τηλεπικοινωνίες αποτελούν νέες ευκαιρίες για καινοτομία στην προπαρασκευή και την διάδοση των πληροφοριών. Ωστόσο, η Πληροφορία του δημόσιου τομέα που συνιστά και την πρώτη ύλη εκμετάλλευσης, διακρίνεται, όπως είδαμε, τόσο για τον σύνθετο χαρακτήρα της όσο και για την πληθώρα των φορέων που την κατέχουν και την παράγουν. Οι επιφυλάξεις και οι ενστάσεις που διατυπώθηκαν από τους δημόσιους οργανισμούς κατά την διενέργεια της ηλεκτρονικής διαβούλευσης αποδεικνύουν ότι το αρχικό κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διακρινόταν από μία υπεραισιοδοξία σε σχέση με τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η τελική πρόταση Οδηγίας υιοθετεί σε μεγάλο βαθμό τις υποδείξεις των φορέων του δημόσιου τομέα, ενώ, πολύ σοφά κατά την γνώμη μας, θέτει το κείμενο σε επανεξέταση μετά από τρία χρόνια. Η βιομηχανία της Πλη-

ροφορίας δικαιούτο και επέτυχε την εξασφάλιση ισότιμων συνθηκών και διαφάνειας, η απότομη όμως μετάβαση σε ένα πλήρως απελευθερωμένο περιβάλλον θα ζημιώνει την ποιότητα της ίδιας της Πληροφορίας. Αντιθέτως, η βαθμιαία μετάβαση θα δώσει την ευκαιρία στις οργανώσεις του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα να μάθουν να προσαρμόζονται στο νέο τους περιβάλλον. Αυτό συνιστά ένα πολύτιμο πλεονέκτημα στην λήψη αποφάσεων μεταξύ διαφόρων επιλογών που πρέπει να υιοθετηθούν, αφού παρέχει την δυνατότητα ενσωμάτωσης πληροφοριών από οργανώσεις και οικονομίες που ήδη αντιμετωπίζουν ανάλογες μεταρρυθμίσεις. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι υπάρχουν δημόσια αγαθά και υπηρεσίες, και σε αυτή την κατηγορία ανήκει και η δημόσια Πληροφορία, τις οποίες ουδέποτε θα αναλάμβανε ένας ιδιώτης λόγω του υπερβολικού κόστους παραγωγής τους και της αντίστοιχης χαμηλής ανταποδοτικότητάς τους λόγω της υψηλής τιμής πώλησής τους. Ο ιδιωτικός τομέας πρέπει να αρκεστεί στην «μεταποίηση» της Πληροφορίας, ενώ το Κράτος θα πρέπει να αναζητήσει την δημιουργία εκείνων των χρηματοδοτικών μηχανισμών που θα στηρίξουν την συνεχή παροχή της στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Υπάρχει μία «γκρίζα ζώνη» στο πλαίσιο της οποίας το Κράτος μπορεί και οφείλει να προβαίνει σε μεγαλύτερες ή μικρότερες παραχωρήσεις σε σχέση με το άνοιγμα κάποιων δραστηριοτήτων του στην αγορά. Ωστόσο ποτέ δεν πρέπει να ξεπεραστεί η τήρηση ενός περιθωρίου ασφαλείας διότι αστάθμητοι παράγοντες ή μη προβλέψιμες συνθήκες στην αγορά είναι δυνατό να προκαλέσουν τεράστια ζημία στην κοινωνία από την αδυναμία εξασφάλισης των απαιτούμενων υπηρεσιών λόγω μη ανταπόκρισης του συστήματος. Το Κράτος οφείλει να επαναπροσδιορίζει τον ρόλο του κατά περίπτωση, αφουγκραζόμενο τις δικές του δυνατότητες και τις ανάγκες της κοινωνίας μέσα σε ένα πολύπλοκο περιβάλλον. Η τήρηση όμως και ενός βαθμού ανελαστικότητας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση της ομαλής επαναφοράς στην αρχική κατάσταση σε περίπτωση εσφαλμένης εκτίμησης και κατ' επέκταση την αποφυγή μιας μη αναστρέψιμης πορείας.

Ο Rousseau στο Κοινωνικό Συμβόλαιό του αναφέρει χαρακτηριστικά: «Μεταξύ του αδυνάτου και του ισχυρού η ελευθερία είναι που καταπιέζει και ο νόμος που ελευθερώνει». Στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον της οικονομίας ο ρόλος του Κράτους οφείλει να είναι εξισορροπητικός ανάμεσα στην υπεράσπιση του δημόσιου συμφέροντος και στην νεοφιλελεύθερη αγοροκρατία.

Επίμετρο

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 5.6.2002 κατέθεσε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κείμενο Πρότασης για την έκδοση Οδηγίας αναφορικά με την περαιτέρω χρήση και εμπορική εκμετάλλευση των εγγράφων του δημόσιου τομέα. Στη συνέχεια ξεκίνησε η προβλεπόμενη από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς διοργανική διαδικασία, η οποία ολοκληρώθηκε στις 27.10.2003 όταν το Συμβούλιο αποδέχτηκε όλες τις τροπολογίες που ψηφίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι αλλαγές που έγιναν έχουν χαρακτήρα βελτιωτικό χωρίς να επηρεάσουν την ουσία του αρχικού κειμένου, όπως αυτό προέκυψε από τη διαδικασία της διαβούλευσης. Η δημοσίευση του κειμένου της Οδηγίας στην Επίσημη Εφημερίδα (L345/90)²⁹ έγινε στις 31.12.2003 και τα κράτη μέ-

²⁹ Οδηγία 2003/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Νοεμβρίου 2003.

λη οφείλουν σε 18 μήνες από την δημοσίευση να την ενσωματώσουν στο εθνικό τους δίκαιο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόκειται να επιβλέπει τη διαδικασία της ενσωμάτωσης υποστηρίζοντας τις αρμόδιες αρχές στα κράτη μέλη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Armstrong M., Technology and Public Policy. The Global Communications Revolution, Address delivered as the Public Policy Keynote, Telecom 99, Geneve, 11 octobre 1999.
- Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΑΠΕ), 7-06-2003.
- Barlow J. P., A Declaration of the Independence of Cyberspace Barlow Publications, 1996.
- Berenschot and Netherlands Economisch Instituut, Welvaartseffecten van verschillende financieringsmethoden van elektronische gegevensbestanden. Report for the Minister for Urban Policy and Integration of Ethnic Minorities, 2001.
- Κινητά με τεχνητή νοημοσύνη, *BHMAgazino*, Κυριακή 8-7-2003, σ. 68-72.
- Boaz D., Entretien, *Le Monde*. Cahier Economie, 25 janvier 2000.
- Blakemore, Michael and Gurmukh Singh (1992), Cost Recovery Charging for Government Information. A false economy?, pp. 30-34.
- Braudel F., Civilisation materielle, economie et capitalisme XV-XVIII siècle, Arman Colin, Paris, 1979.
- Burkert H., L' information du Secteur Public: Le Secret, la Transparence et le Commerce, *Revue Française d'Administration Publique*, 72, Oct-Dec 1994, p. 580-591.
- Cabinet Office, *Information Technology Advisory Panel*, Making a Business of Information. A survey of new opportunities, London: HMSO, 1983.
- Commission of the European Communities-DG XIII (Directorate General for Telecommunications, Information Industries and Innovation), Guidelines for improving the synergy between the public and private sectors in the information market, Luxembourg, 1989.
- Commission of the European Communities, Green Paper on Public Sector Information in the Information Society: Public Sector Information in the Information Society, COM(1998)585.
- Commission of the European Communities, e-Europe 2002: An Information Society for All, Action Plan prepared by the Council and the European Commission for the Feira European Council (19-20 June 2000), Brussels, 14.6.2000.
- Commission of the European Communities, Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, e-Europe2002: Creating a EU framework for the exploitation of Public Sector Information, Brussels, 23.10.2001, COM(2001) 607 final.
- Commission of the European Communities, Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the re-use and commercial exploitation of public sector documents, Brussels, 5.6.2002, COM(2002) 207 final.
- Committee on Geophysical and Environmental Data. Board on Earth Sciences and Resources. Division on Earth and Life Studies. National Research Council, Resolving Conflicts arising from the privatization of environmental data, Washington, DC, National Academy Press, 2001.
- Department of Trade and Industry (2000), Click-Use-Pay-Hewitt. News Release September 6, 2000, P/2000/602.

2003, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/docs/pdfs/directive/psi/directive_el.pdf.

- Dyson E., Gilder G., Keyworth G., Toffler A., *The Cyberspace and the American Dream: A Magna Carta for the Knowledge Age*, release 1.2., Progress for Freedom Foundation, 22 août 1994.
- Eurobit/ITI/Jeida, *Global Information Infrastructure*, Tripartite Preparatory Meeting, 26-27 janvier 1995.
- European Commission, *Directorate General Information Society*, *Information Society Technologies: Content, Multimedia, Tools and Markets: Electronic Publishing*, DG Information Society Working Document, Subject: Towards a European Union Framework for the exploitation of Public Sector Information, Luxembourg 21-1-2002.
- Mattelart A., *Histoire de la Société de l'information*, Editions La Découverte (Ed. Repères), Paris, 2001.
- Gellman R., *Les trois piliers de la politique de diffusion de l'information publique aux Etats-Unis*, *Revue Française d'Administration Publique*, 72, Oct-Dec 1994, p. 593-602.
- Gore A., *Remarks prepared for Delivery by Vice-President Al Gore to the International Telecommunications Union (Buenos Aires, March 21, 1994)*, Washington, Department of State.
- Goswami et al, *Association between quasi-biweekly oscillations and summer monsoon variabilities*, *Indian Meteorological Society* (March 2001).
- Information Technology Division, *Department of Trade and Industry*, *Government-Held Tradeable Information. Guidelines for Government Departments in dealing with the Private Sector*, London 2d edition, 1990.
- Kapor M., *Where the Digital Highway Really Heading? The Case for a Jeffersonian Information Policy*, *Wired*, 1993, vol. 1, no 3.
- Legendre P., *La fabrication de l'homme occidental*, Arte éditions, Paris, 1997.
- Comme si l'école était une entreprise, *Le Monde Diplomatique*, p. 6-7, Juin 2003.
- Lopez X. R., *The impact of government information policy on the dissemination of spatial data*, PhD Thesis, University of Maine, Department of Spatial Information Engineering, 1996.
- Lopez X. R., *The dissemination of spatial data: a North American-European comparative study on the impact of government information policy*, Ablex Publishing Corporation, 1998.
- Maurer S. M., *Across Two Worlds: Database Protection in the US and Europe*, A paper prepared for Industry Canada's Conference on Intellectual Property and Innovation in the Knowledge Based Economy, May 23-24, 2001.
- Maurer S. M., P. Bernt Hugenholtz and Harlan J. Onsrud, *Intellectual Property: Europe's Database Experiment*. *Science* 2001 October 26; 294: 789-790, (In: Policy Forum).
- Negroponte N., *Being Digital*, Vintage, New York, 1995.
- Ohmae K., *The Triad Power*, Free Press, New York, 1985.
- Ohmae K., *The End of the Nation State: The Rise of Regional Economies*, Harper-Collins, London, 1995.
- Έλλειψη ηλεκτρικής ενέργειας το 2003, *Ο κόσμος του Επενδυτή*, Ένθετο Οικονομία, 21-22.12.2002, σ. 25.
- «Ευρωπαϊκή Ενοποίηση: τέλος του Έθνους-Κράτους ή τέλος της Δημοκρατίας; Κρίσιμα ερωτήματα μετά την Σύνοδο της Χαλκιδικής», *Ο Κόσμος του Επενδυτή*, Σάββατο 28-Κυριακή 29 Ιουνίου 2003, σ. 25.
- Μετακομίζει για λόγους κόστους στην Ινδία το Πρακτορείο Reuters, *Ο Κόσμος του Επενδυτή*, Σάββατο 9, Κυριακή 10 Αυγούστου 2003, σ. 54.
- Η ενεργειακή κρίση στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν τελείωσε ακόμα . . . *Ο κόσμος του Επενδυτή*, Ένθετο Οικονομία, Σάββατο 23-Κυριακή 24 Αυγούστου 2003, σ. 6-7.

PIRA Intern
Europ
Pitrat C.-M
Oct-De
Pricewater
Novem
2001.
Ravi Bedri
overhe
Reich R.,
1991.
Rheingold
Ronai M.,
Oct-De
Stiglitz et a
Associ
A place for
Capital
Έτσι θα γίν
Ασύρματη
ριακή 8
Πόσο πθο
Κυριακή
Το μεγάλο
Wallerstein
Washington
Weiss P., B
Impact
Working Do
on Publ
Zillman J. v
Service
Zillman J.
Meteor
Zillman J.
Applica

NOMOSE

Constitution
Freedom of
US Electron
American Te
GPO Electr
OMB Budge

- PIRA International*, Commercial Exploitation of Europe's Public Sector Information. Final Report for the European Commission Directorate General for the Information Society, 30th October 2000.
- Pitrat C.-M.*, Le débat européen: Un serpent de mer, *Revue Française d' Administration Publique*, 72, Oct-Dec 1994, p. 603-608.
- Pricewaterhouse Coopers* (2001), The weather risk management industry: survey findings for November 1997 to March 2001. Prepared for the Weather Risk Management Association, June 2001.
- Ravi Bedrijvenplatform* (2000), Economische effecten van laagdrempelige beschikbaarstelling van overheidsinformatie, Publication 00-02.
- Reich R.*, The Work of Nations, Preparing Ourselves for 21st Century Capitalism, Knopf, New York, 1991.
- Rheingold H.*, The Virtual Community, Addison-Wesley, Reading, Ma, 1993.
- Ronai M.*, L'Etat comme machine informationelle, *Revue Française d' Administration Publique*, 72, Oct-Dec 1994, p. 571-580.
- Stiglitz et al.* (2000), Role of Government in a Digital Age. Computer and Communications Industry Association, October 2000.
- A place for Capital Controls και το άρθρο A slightly Circuitous Route του φακέλου A Cruel Sea of Capital. A Survey of Global Finance, *The Economist*, Λονδίνο, 3 Μαΐου 2003.
- Έτσι θα γίνει η πλήρης ενεργειακή απελευθέρωση, Το Βήμα της Κυριακής, 1.12.2002, σ. B19.
- Ασύρματη επανάσταση υψηλής πιστότητας, Το Βήμα της Κυριακής, BHMAScience/Τεχνολογία, Κυριακή 8-6-2003, σ. 2-3.
- Πόσο πιθανόν είναι να βυθιστεί η Ελλάδα στο σκοτάδι, Το Βήμα της Κυριακής, Ένθετο Οικονομία, Κυριακή 24 Αυγούστου 2003, σ. B7.
- Το μεγάλο παζάρι του Κανκούν, Το Βήμα της Κυριακής, Κυριακή 14.09.2003, Διεθνή/B19
- Wallerstein I.*, Le Capitalisme historique, La Decouverte, coll. «Reperes», Paris 1990.
- Washington Post Editorial, August 4 1992, Boats, Budgets and a Bad Idea.
- Weiss P.*, Borders in Cyberspace: Conflicting Public Sector Information Policies and their Economic Impacts, U.S. Department of Commerce, National Weather Service, February 2002.
- Working Document from the Services of the Commission. Summary of Comments on the Green Paper on Public Sector Information in the Information Society [COM(1998)585].
- Zillman J. W. and J. W. Freebairn* (2000), Economic Framework for the Provision of Meteorological Services.
- Zillman J. W. and Freebairn J. W.* (2000), Economic Benefits of Meteorological Services, In: Meteorological Applications (2002).
- Zillman J. W. and Freebairn J. W.* (2000), Funding Meteorological services. In: Meteorological Applications (2002).

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- Constitution of the U.S.A., Bill of Rights, [First Amendment]
- Freedom of Information Act-FOIA (1966)
- US Electronic Freedom of Information Amendments Act-EFOIA (1996)
- American Technology Pre-eminence Act (1992)
- GPO Electronic Information Access Enhancement Act, Public Law 103-40, June 1993
- OMB Budget Circular A-130 (1980), last Revision, 8 Feb. 1996

The Paperwork Reduction Act 1980, as amended by the Paperwork Reduction Act in 1995

Lieberman-Burns e-Government Act, 2001

Οδηγία του Συμβουλίου της 7ης Ιουνίου 1990 για την ελευθερία πρόσβασης στην Πληροφορία για το περιβάλλον (90/313/ΕΟΚ)

Πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης. Παράρτημα 1-Παράρτημα 1Γ. Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (ΠΟΕ). Ε.Ε. L 336, 23.12.1994, σ. 214

Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, ΕΕ αριθ. L281, 23.11.1995

Οδηγία 96/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαρτίου 1996 σχετικά με την νομική προστασία των βάσεων δεδομένων, ΕΕ 77, 27.3.1996, σ. 20-28

Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην Κοινωνία της Πληροφορίας, ΕΕ 167, L 22.6.2001, σ. 10-19

Κανονισμός αριθ. 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30^{ης} Μαΐου 2001 σχετικά με την δημόσια πρόσβαση σε έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, ΕΕ L 145, 31.5.2001

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://www.constitution.by.net/uSA/BillofRights.html>

http://www.weather.gov/sp/Borders_report.pdf

<http://www.ec-gis.org: 8080/wecgis/docs/F15363/PIRA.PDF>

<http://www.publicsectorinfo.co.uk/cocos.htm/>

http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/docs/pdfs/green_paper/gp_el.pdf

http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/library/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/comm/commissionersdiamantopoulou/infosoc_en.htm

http://www.europa.eu.int/comm/economy_finance/document/econeur/beg/begidxen.htm

<http://www.europa.eu.int/en/Info/eurocouncil/index.htm>

http://www.europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/documentation/index_en.htm

http://www.europa.eu.int/comm/information_society/econtent/index_en.htm

<http://www.cordis.lu/ist/home.html>

http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/docs/pdfs/online_consultation/consultation_0102.pdf

http://www.cordis.lu/econtent/psi/psi_reuse_consultation_replies.htm

http://www.usdoj.gov/oip/foia_updates/vol_XVII>4/page2.htm

<http://www.rdc.noaa.gov/~pra/pralaw.htm>

<http://www.whitehouse.gov/omb/circulars/a130/a130.htm>

<http://www.in.gr>

http://www.eff.org/pub/publications/John_Perry_Barlow/Barlow_0296.declaration

http://europa.eu.int/information_society/policy/psi/docs/pdfs/directive/psi/directive_el.pdf